

hodě nebo konfliktu. Konflikty, o kterých mluví Badinter, však jasně ukazují, že mateřská role má různé konotace, ale není jasná a přirozená. Právě naopak, možnost volby a vliv společnosti a kultury znamená pluralitu prožívání mateřské role.

Elisabeth Badinter v této knize rozhodně rozšiřuje argumentaci svých předešlých knih o společenské a kulturní konstrukci mateřství. Argument, že mateřství není biologická danost, ale je ovlivněno sociálními a kulturními podmínkami, rozhodně není nový. Ale důvodem, proč je tato

knihy originální, je, že Badinter přímo ukazuje, jaké konkrétní společenské podmínky umocňují představu, že mateřství je zakotveno v biologii, a definují tak onen ideál mateřství, a vysvětluje, jaké důsledky mají tato tvrzení na reálné životy matek i bezdětných žen. Autorka tuto myšlenku shrnuje slovy: „Každá kultura předepisuje určitý ideál mateřství, přestože ten se v čase mění. Každá žena je tímto ideálem ovlivněna, ať chce nebo ne. Mohou jej přijmout, odmítnout nebo si vyjednat vlastní podmínky, ale vždy je jím každá jejich volba ovlivněna“ (s. 115).

## KONFERENCE MEZINÁRODNÍ ASOCIACE PRO FEMINISTICKOU EKONOMII<sup>1</sup> / ALENA KRÍŽKOVÁ

Letos v červenci se konala na Berlin School of Economics and Law (BSEL) již 24. konference Mezinárodní asociace pro feministickou ekonomii. Konferenci tentokrát v Berlíně spoluorganizovala profesorka Frederike Maier z Harriet Taylor Mill Institute for Economics and Gender Studies. Tento ústav, pojmenovaný po Harriet Taylor Mill (1807–1858), britské ekonomce a jedné z prvních obhájkyní ženských práv, byl na BSEL založen v roce 2001. Harriet Taylor Mill Institute je jedinou výzkumnou institucí v rámci ekonomie v Německu, kde funguje interdisciplinární přístup kombinující makroekonomii, podnikový management, sociologii, informatiku a právo. Jde také o jedinou ekonomickou vysokou školu v Německu, která má institut zaměřený na genderová studia.

Konference byla tentokrát na téma „Gender Equality in Challenging Times“ (Genderová rovnost v náročné době) a úvodní plenární přednášku „Global Care Workers and Global Justice: The Political Economy of Drudgery“ (Globální pečovatelky a globální spravedlnost: politická ekonomie otročiny) přednesla Joan Tronto z Minnesotské univerzity.

Jak již název napovídá, Tronto otevřela diskusi o globální spravedlnosti. Koncept globální spravedlnosti je podle jejího mínění dosud omezen především na redistribuci příjmů. Podle ní je ale nutné znovu promyslet tento koncept z perspektivy globálních pečovatelek. Rozdělení odpovědnosti za péči je podle jejího názoru totiž zásadní otázkou fungování společnosti. Na konferenci vystoupila rovněž Ewa Rumińska-Zimny (se kterou jsme v čísle 2/2014 publikovaly rozhovor právě o feministické ekonomii). Ta také vede odbornou síť GEM-Europe, která se zabývá genderem a makroekonomií. Tato síť na konferenci organizovala dva panely. Jeden zaměřený na gender a makroekonomickou politiku a druhý zaměřený na gender, vzdělávání a inovace z perspektivy zemí střední a východní Evropy.

Velmi důležitým tématem, které prostupovalo celou konferencí, byla současná ekonomická krize a úsporná opatření a jejich dopad na genderovou rovnost. Diane Perrons z London School of Economics and Political Science a Susan Himmelweit z Open University upozorňovaly na velmi negativní dopad úsporných opatření ze-

## TÉMA GENDERU A DIVERZITY NA KONFERENCI EVROPSKÉ AKADEMIE MANAGEMENTU (EURAM) / Marie Dlouhá

*Vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti managementu, podnikání a organizačních studií sdružují asociace, společnosti nebo tzv. akademie, které působí na různých úrovních – nejčastěji na úrovni národní (British Academy of Management – BAM, Société Française de Management – SFM atd.) nebo kontinentální (Asia Academy of Management – AAM, European Academy of Management – EURAM atd.). Právě Evropská akademie managementu (EURAM) se snaží vytvářet širší platformu a fungující vědeckou komunitu, která by zajišťovala rozvoj studií managementu jako samostatné vědecké disciplíny. Za tímto účelem pořádá EURAM každoroční konferenci, ta letošní se konala v červnu 2015 ve Varšavě.<sup>1</sup> Velký prostor je věnován také doktorským studentům a studentkám, během celého roku pro ně pořádá řadu seminářů. Kromě toho vydává EURAM vlastní časopis The European Management Review (EMR).*

*Protože je oblast managementu, podnikání a organizačních studií poměrně obsáhlá, je zájem EURAM rozdělen do 13 strategických zájmových skupin. Zájmové skupiny EURAM se zaměřují kromě „klasických“ tematických okruhů, jako je správa a řízení společností, mezinárodní management a podnikání, a témat metodologických (výzkumné metody a praxe) také na témata na pomezí organizačního výzkumu a sociologie. Do této oblasti spadá i zájmová skupina Gender, rasa a diverzita v organizacích.<sup>2</sup>*

*Přestože v tematickém bloku této zájmové skupiny byly příspěvky velmi různorodé, bylo možné identifikovat některé klíčové oblasti, které byly zkoumány opakovaně. Většinou se jednalo o témata typická pro výzkum diverzity jako takový, ovšem s patřičným akcentem na organizační rovinu výzkumu. Příspěvky reagovaly na trendy v současném světě, především na změny spojené s globalizací. Na konferenci se poukazovalo zejména na přítomnost lidí s různými kulturními a náboženskými kořeny, nejčastěji se hovoří-*

jména na ženy. Problém je, že na rozdíl od krize samotné tato opatření jsou obecně vnímána jako potřebná a nutná. Mají zcela devastující dopad na ohrožené skupiny populace, jako jsou sólo matky, starší lidé, kteří jsou závislí na sociálních službách, ale také na ženy, které tyto služby poskytují, protože mzdy v tomto sektoru vlivem vyšší nezaměstnanosti klesají. Přitom existují alternativy k úsporným opatřením, např. zvyšování nabídky pracovních míst nebo investice do sociální infrastruktury. V každém případě je však potřebné genderové rozpočtování (*gender budgeting*). Nevyužívání genderového rozpočtování v rámci nedávných a současných úsporných opatření ve většině zemí způsobuje zcela neproporcionálně významnější dopady na ženskou populaci.

Konference se s celkovým počtem 73 panelů řadí mezi největší světové feministické konference. Součástí konference byla i oslava 20. výročí fungování časopisu *Feminist Economics* (<http://www.feministeconomics.org/>). Časopis

vydává Mezinárodní asociace pro feministickou ekonomii (IAFFE), která konferenci každoročně organizuje a sídlí na Rice University v USA. Se záměrem podpořit kontakt a vzájemnou spolupráci i v obdobích mezi konferencemi, iniciuje IAFFE od letošního roku novou aktivitu – tematické skupiny. Hlavními tematickými skupinami (v jejichž rámci jsou navrženy další podskupiny), které byly na letošní konferenci v Berlíně vytvořeny, jsou: feministická teorie a ekonomie; formální a neformální trh práce; sféra reprodukce; makroekonomický kontext; příjmová chudoba a deprivace způsobilostí. Snad budou tato a podobná témata již brzy předmětem většího zkoumání i v rámci české vědy. Příští konference feministické ekonomie se uskuteční na konci června 2016 v Galway v Irsku.

### Poznámky

**1** Tato zpráva vznikla v rámci projektu GA ČR (reg. č. 15-13766S).

## GENDER SUMMIT: GENDER V BĚDÁNÍ, JEHO KONTEXTU A VÝSTUPECH / HANA TENGLEROVÁ

Sedmý Gender Summit s podtitulem „Mastering gender in research performance, contexts, and outcomes“, který se uskutečnil 6. a 7. listopadu 2015 v Berlíně, se zabýval jednak tím, jak instituce měří a hodnotí schopnosti výzkumníků a výzkumníků a jejich pracovní výkony, a tím, jaké dopady tyto procesy na ženy a muže mají, jednak představením nových výzkumů a iniciativ, jejichž cílem je problém na úrovni politik řešit. Konference sice nepřinesla žádná převratná a zásadní zjištění, ukázala však, jak samozřejmé je pro západní instituce (politik) výzkumu a vývoje, prestižními i zcela běžnými univerzitami počínaje, grantovými agenturami a ministerstvy konče, je tematizovat genderovou rovnost

a veřejně analyzovat data, která o jejích projevech mají. Ze strany těch nejvlivnějších, poskytovatelů financí na výzkum, zazníval opakovaný důraz na transparentnost vůči žadatelům/kám o finance na výzkum, ale i apel na to, aby se jednotlivé aktivity nestaly cílem o sobě, který je odškrtnut, ale vždy zůstaly prostředkem k proměně fungování vědy.

Konference se uskutečnila přesně 15 let poté, co byla publikovaná zpráva ETAN, která poprvé přinesla statistický přehled o postavení žen ve výzkumu v Evropě a ukázala, že zatímco ženy tvoří polovinu absolventů vysokých škol, jejich zastoupení směrem k profesi výzkumnice klesá na každé další úrovni. Studie podnítila vznik řady dalších analýz,

lo o pracovním postavení lidí (v první řadě žen) z muslimských zemí. Nejednalo se však o jedinou analyzovanou diverzitu. Pozornost byla věnována také otázce genderu, osobám se zdravotním nebo mentálním hendikepem, s jinou sexuální orientací apod.

Specifická diverzita v organizačním výzkumu se ukázala v prvním společném tématu – ve významu mikroroviny a makroroviny. V rámci organizací spolu interagují lidé – aktéři. Jednání však není úplně libovolné, je ovlivňované jejich kulturním a sociálním zázemím. Vliv má i to, jak je na ně nahlíženo ostatními, tj. jaké vlastnosti a schopnosti jim ostatní přisuzují na základě sociálně významných znaků. Strukturální hlediska a aktéřská rovina se propojují ještě s mezúrovní – s formálními a neformálními pravidly fungování organizace. Referující na konferenci se tak zajímali například o to, jakým způsobem může v organizacích probíhat management diverzity a jaké faktory ovlivňují jeho efektivitu. Výzkum Joao Goise z brazilské Universidade Federal Fluminense odhalil, že dopad opatření týkajících se managementu diverzity na rovnost závisí nejen na obecném přístupu k diverzitě v dané společnosti, ale také na tom, jaké sociální postavení mají ti, kdo management diverzity prosazují.

Joao Gois otevřel další subtéma konference EURAM v oblasti genderu a diverzity. Problematika nerovnosti nebyla zkoumána pouze v rovině zkoumaných, ale rovněž v rovině zkoumajících. Konkrétně se jednalo především o kritiku toho, že koncepty diverzity a boje o rovnost jsou konstruovány v západních společnostech a opomíjejí ostatní kulturní a sociální tradice a přístupy (mluvilo se zejména o muslimských filosofických i praktických východiscích). Jawad Syed z britské Huddersfieldské univerzity to ilustroval na případě výuky genderové diverzity a rovnosti v Pákistánu. Jeho příspěvek ukazoval, že modely a teorie využívané ve výuce této problematiky nejsou neutrální, a tudíž univerzálně aplikovatelné. V současné době převažující přístupy jsou založeny na perspektivách a zkušenostech západních žen, ignorují sociální a kulturní kontext oblasti, kde jsou aplikovány.